

Титаренко О. О.
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

ШЛЯХИ ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ АГРАРНИХ ДИСЦИПЛІН У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Розглядаються особливості форм організації самостійної роботи студентів у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя технологічної освіти.

Ключові слова: підготовка майбутнього вчителя, технологічна освіта, зміст аграрних дисциплін, конкурентноздатний кваліфікований фахівець.

Інтеграція до світового співтовариства та розширення міжнародних зв'язків України визначають розвиток сучасної вітчизняної системи освіти в напрямку актуалізації проблеми підготовки висококваліфікованих спеціалістів. Головне завдання реформування сучасної підготовки вчителів технологічної освіти передбачає реалізацію нових вимог до змісту, методів, засобів і форм організації навчально-виховного процесу вищої школи.

Метою статті є визначення на основі вимог Державного стандарту інтелектуального наповнення оновленого змісту технологічного навчання та шляхів створення реальних можливостей для розвитку технічно освіченої особистості кожного студента як майбутнього конкурентноздатного кваліфікованого фахівця, адаптованого до роботи в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

У Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка на факультеті технологій та дизайну вивчаються цикли дисциплін, спрямованих на формування системи нових технічних і технологічних знань у майбутніх учителів технологічної освіти. Досвід показує, що оновлена орієнтація змісту навчального матеріалу, збагаченого фундаментальними положеннями, поняттями, фактами, створює цілісну науково обґрунтовану систему знань, в якій виділяються дві взаємопов'язані тенденції – інтеграція і координація фахових знань.

Розробці нових підходів до підготовки майбутніх учителів освітньої галузі “Технологія”, моделюванню різних аспектів інноваційної педагогічної діяльності присвячені дослідження відомих науковців. Ряд учених-педагогів нашої країни (В. С. Безрукова, І. М. Козловська, А. А. Пінський, В. К. Сидоренко, М. І. Шкіль та ін.) проводять дослідження інтеграційних процесів у педагогіці, психології, теорії навчання. Так, В. К. Сидоренко виділяє чотири форми дії механізму інтеграції в синтезі наукових знань, які є основою професіоналізму та фахової компетентності вчителя: внутрішня (взаємопроникнення напрямів, яке відбувається в кожній дисципліні); зовнішня (взаємозв'язок між галузями); вертикальна (від більш загальних до проміжних, а потім до прикладних); горизонтальна (зв'язок у середині великих наукових комплексів).

Інтегративний підхід до процесу навчання сприяє покращенню його якості [1]. Науковими дослідженнями вчених і викладачів вузів встановлено, що взаємозв'язок навчальних дисциплін також підвищує ефективність педагогічного процесу. Об'ємний і складний програмний матеріал спеціальних дисциплін визначає необхідність удосконалення організації форм та активізації методів і засобів навчання. Постійно оволодіваючи новими знаннями про закони, поняття, процеси і наукові факти, які стосуються одного і того ж об'єкту вивчення у програмі різних курсів, майбутні вчителі вчать самостійно здобувати необхідну комплексну інформацію. На факультеті технологій та дизайну з метою активізації навчально-виховного процесу під час вивчення курсу “Сучасне сільськогосподарське виробництво” студенти отримують індивідуальні завдання для самостійної роботи, виконання яких потребує дослідження актуальних

наукових проблем, що пов'язані із програмним матеріалом. Наприклад, досить актуальною є проблема становлення, ведення і відродження галузі свинарства в Україні, створення вітчизняних порід свиней м'ясного напрямку продуктивності.

Така інформація вводиться в структуру лекційно-лабораторних занять. Поповнити і поглибити знання студенти мають можливість, беручи участь у роботі наукової проблемної групи. Вони отримують досвід виконання наукових досліджень, експериментів, спостережень, результати яких висвітлюють у рефератах, статтях, доповідях, творчих проектах, курсових і дипломних роботах тощо. Історичні, техніко-технологічні та інші аспекти розвитку сучасного аграрного виробництва можуть бути використані у аудиторній та позааудиторній роботі студентів. Так, опрацювавши за завданням керівника проблемної групи статтю В. М. Нагаєвича "До історії розвитку свинарства на Україні" [2], студенти підготували ряд наукових статей до збірника наукових праць.

Для студентів безперечно цікавою є інформація про те, що селянські господарства на той час розводили, в основному, аборигенних, не покращених (довговухих і коротковухих) свиней. Місцеві свині були дрібними, малопродуктивними і пізньоспілими. Однак вони відрізнялися витривалістю, невибагливістю до різних умов годівлі і утримання. І тільки в окремих господарствах розводили свиней заводських порід: великої білої, беркширської та інших, імпортованих в основному із Англії. Завозити тварин заводських порід почали в кінці XIX – на початку XX століть, проте в покращенні масового свинарства вони на перших порах грали незначну роль. Переконавшись у тому, що зарубіжні породи свиней в ряді регіонів виявились малопристосованими до місцевих умов, вчені-свинолози у співпраці зі спеціалістами-тваринниками розпочали селекційний процес зі створення вітчизняних генотипів цього виду тварин. При цьому широко використовувалася методика виведення порід і породних груп свиней, яка була запропонована відомим вченим-зоотехніком академіком ВАСГНІЛ М. Ф. Івановим. Під його методичним керівництвом і при безпосередній участі за період з 1925 по 1935 роки в умовах дослідної бази Інституту тваринництва "Асканія Нова" була створена перша вітчизняна порода м'ясо-сальних свиней – українська степова біла.

Вивчаючи класифікацію і характеристику методів розведення сільськогосподарських тварин, студенти самостійно опрацьовують рекомендовану літературу [1]. В результаті студенти-науковці дізнаються, що методи селекційної роботи, запропоновані М. Ф. Івановим, використовували в подальшому інші селекціонери в процесі вдосконалення існуючих та створення нових порід. До основних його методичних підходів слід, в першу чергу, віднести такі: ретельний відбір за міцністю конституції вихідних пар; жорстка вибраковка особин, які незадовільняють вимоги цільового стандарту; закріплення позитивних спадкових якостей шляхом використання споріднених паруваль; виділення з приплоду кращих за розвитком і неспоріднених між собою тварин, а також створення на їх основі генеалогічних ліній та родин; спрямоване вирощування ремонтного молодняка шляхом забезпечення його повноцінною годівлею, оптимальними умовами утримання та активним моціоном [4].

Використовуючи ці підходи в різних регіонах країни методами внутрішньопородної та міжпородної селекції, були створені нові генотипи свиней м'ясо-сального і сального напрямків продуктивності, серед яких самою розповсюдженою і чисельною була велика біла порода. Вітчизняна велика біла, українська степова біла, миргородська широко використовувались у різних областях України. Найбільш значний внесок у ті роки по створенню та вдосконаленню вказаних порід внесли: М. М. Щепкін, М. Ф. Іванов, О. П. Бондаренко, О. П. Редькін, О. І. Овсянніков, Л. К. Гребень, М. Л. Матієць, Д. К. Білогуб, Ф. К. Почерняєв та інші. Результати аналізу систематизації та узагальнення

теоретичного матеріалу студенти використовують для підготовки наукових повідомлень про нові породи свиней в Україні (вітчизняні, країн ближнього і далекого зарубіжжя) на засіданні проблемної групи студентського наукового товариства.

У своїх доповідях студенти-науковці повідомляють про те, що поряд з покращенням кормової бази, введенням нових технологій годівлі і утримання тварин, інтенсифікація галузі забезпечується впровадженням у виробництво нових прогресивних методів селекційно-плеємної роботи і раціонального використання плеємних ресурсів на основі чистопородного розведення, схрещування, а також породно-лінійної та міжлінійної гібридизації.

На лекціях студенти дізнаються про методи розведення (чистопородне, схрещування та гібридизація). Наукові дослідження розкривають перед ними нову інформацію про необхідність виведення нових генотипів свиней, здатних задовольнити соціальний попит на продукцію масового свинарства у м'ясному поголів'ї інтенсивного типу і послабити тиск імпорту на вітчизняний ринок плеємних свиней. Результатом багаторічної цілеспрямованої роботи вчених-селекціонерів та спеціалістів плеємних господарств стали апробація і затвердження державними органами полтавського м'ясного типу (1984 р.), полтавської м'ясної породи (1993 р.), української м'ясної породи (1993 р.), червоної білопоясної породи (2007 р.), а також внутрішньопородних типів і генеалогічних структур у великій білій породі, миргородській, українській степовій білій та дюроч.

Зараз у різних категоріях господарств України розводять 11 вітчизняних і зарубіжних порід, чисельність яких у відсотковому відношенні відповідає таким даним: велика біла – 74,8; ландрас – 12,8; українська м'ясна – 3,7; полтавська м'ясна – 2,7; українська степова біла – 1,6; червона білопоясна – 1,6; миргородська – 1,0; велика чорна – 1,0; дюроч – 0,5; уельс – 0,2 і українська степова ряба – 0,1 відсотки [3].

Як свідчить світовий і вітчизняний досвід ведення свинарства, підвищення продуктивності тварин та зниження собівартості свинини на 65-70 % і більше обумовлюється науково-обґрунтованою нормованою годівлею. При цьому максимально можливу продуктивність можна одержувати тільки за умови концентратної біологічно повноцінної годівлі. Тому забезпечення свиней необхідною кількістю повноцінних кормів та підвищення їх конверсії на даному етапі слід розглядати як найважливіші елементи ресурсозберігаючої технології, які дозволять перевести свинарство у стабільно рентабельну галузь аграрного виробництва.

Аналіз знань студентів з курсу “Сучасне сільськогосподарське виробництво” свідчить про те, що більшість з них, оперуючи тими чи іншими поняттями і термінами, не завжди можуть точно розкривати їх зміст. В процесі вивчення основ тваринництва студенти повинні засвоїти основні наукові положення про будову і функції організму тварин, походження та одомашнення сільськогосподарських тварин, їх екстер'єр і конституцію, продуктивність, планові породи, методи розведення, основи годівлі тощо. Використання в навчальному процесі елементів наукової роботи (досліджень, експериментів, спостережень, аналізу, порівнянь, систематизації, узагальнення теоретичного матеріалу) помітно покращує ефективність навчального процесу у вищій школі.

Так, під час лекційних і лабораторних занять студенти ознайомлюються з поняттями “порода” і “породна група”, “внутрішньопородний (зональний тип)”, “лінія”, “родина” та ін. Поглиблюють фахові знання майбутні вчителі в процесі виконання курсових та дипломних робіт з актуальних питань тваринництва – проблем породоутворення та становлення генофонду свиней в Україні, характеристики генотипів основних порід свиней, методів їх створення, удосконалення і використання в плеємному та товарному свинарстві [4]. При цьому попередньо сформовані поняття поступово розвиваються і

ускладнюються, узагальнюючи в собі елементи початкових знань. Наприклад, поняття “структура породи” складається із системи супідрядних таких, як “генеалогічна лінія”, “генеалогічна родина”, “споріднена група”, “заводська лінія”, “спеціалізований тип”, “спеціалізована лінія”, “крос”, “окрема видатна тварина” та ін. Аналогічно розвиваються і поглиблюються інші поняття з морфології (екстер’єр, конституція, статі, вади), анатомії (інтер’єр, будова тканин і органів), фізіології (функції організму, ріст і розвиток), екології (зв’язок з умовами утримання) та ін.

Конкретні теоретико-методичні пошуки спрямовані на те, щоб домогтися органічного поєднання і відповідності різних методів, прийомів самостійної роботи студентів, які використовуються під час проведення аудиторних занять та ефективних форм організації позааудиторної самостійної роботи студентів. Таким чином, самостійна пошукова робота студентів є важливим засобом підвищення ефективності підготовки висококваліфікованих фахівців, спроможних творчо застосовувати у практичній діяльності нові досягнення науки і техніки.

Використана література:

1. Козловська І. М. Теоретико-методологічні аспекти інтеграції знань учнів професійно-технічної школи: дидактичні основи : [Монографія] / І. М. Козловська. – Львів : Світ, 1999. – 236 с.
2. Нагаєвич В. М. До історії розвитку свинарства на Україні / В. М. Нагаєвич // Вісник Полтавського державного сільськогосподарського інституту. – 1999. – № 1. – С. 31–34.
3. Остапчук П. П. Породи свиней та їх використання / П. П. Остапчук. – К. : Урожай, 1980. – 186 с.
4. Рибалко В. П. Породи свиней в Україні : навчальний посібник / В. П. Рибалко, Ю. Ф. Мельник, В. М. Нагаєвич, В. І. Герасимов. – Харків : Еспада, 2001. – 128 с.

Титаренко О. О. Пути обновления содержания аграрных дисциплин в подготовке учителя технологического образования.

Рассматриваются особенности форм организации самостоятельной работы студентов у процессе профессиональной подготовки будущего учителя технологического обучения.

Ключевые слова: подготовка будущего учителя, технологическое обучение, содержание аграрных дисциплин, конкурентноспособный квалифицированный специалист.

Titarenko O. O. Ways of updating of maintenance of agrarian disciplines in preparation of teacher of technological education.

The features of forms of independent work of students in the process of training the future teacher of technological education.

Keywords: training future teachers, technology education, maintenance of agricultural disciplines, competitive qualified.

Ткачук С. І.
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ У СУЧАСНИХ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розкриваються проблеми технологічної підготовки школярів загальноосвітніх навчальних закладів, зокрема, сучасний стан формування в них технологічної культури з урахуванням змін, що сталися в освіті та соціально-економічному розвитку суспільства.

Ключові слова: технології, технологічна підготовка, освітня галузь “Технологія”, технологічна культура, загальноосвітні навчальні заклади, учні.